

DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-508-5-6>

Ємельяненко Анна, магістрантка кафедри живопису і композиції
НАОМА, Київ, Україна (науковий керівник: кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри живопису і композиції НАОМА Т. В. Козак)

СИМВОЛІЗМ В УКРАЇНСЬКОМУ МИСТЕЦТВІ

Ключові слова: мистецтво, символізм, культура.

Yemelyanenko Anna, master's student, Department of Painting and
Composition NAFAA (academic mentor: Candidate of Pedagogical Sciences,
Associate Professor of the Department of Painting and Composition NAFAA
T. Kozak)

SYMBOLISM IN UKRAINIAN ART

Abstract. The symbolism of Ukrainian art has ancient roots dating back to the pre-Christian era. From a cultural and geographical point of view, Ukraine is a certain crossroads, on the one hand – the ancient pre-Christian era, and on the other – cultural currents from both Eastern and Western cultures. And this is largely our unique Ukrainian mentality.

Key words: art, symbolism, culture.

Разом з поступовими змінами, що відбувалися і відбуваються в творчих процесах людства певні ланки цих процесів набувають більшої глибини і актуальності. Інші дещо нівелюються. Одним з найбільш видатних, виразних прикладів цієї тенденції творчого руху є, на нашу думку, поема Ліни Костенко «Маруся Чурай». Ціна помилки суспільства, а не окремої людини постає тут з новою силою. Буквально екзистенційна всеосяжність і болісність стають головною ознакою цієї помилки.

Символізм як культурна течія існувала завжди, але набула свого визначення та була усвідомлена в культурі з кінця XIX – початку XX століття. Як результат – митці, поети, художники почали цілеспрямовано працювати саме в символічному сенсі цього слова.

Символізму притаманна метафоричність, іномовність і казковість. Метафоричність, багатозначність, натяк, умовність, інакомовність – ось ознаки символізму як загально мистецької течії. Коли слова мають сенси не зовсім ті, що написані в тлумачному словнику. Коли співзвуччя голо-сних і приголосних звуків складаються в певне полотно, іноді зовсім не таке, яке нібито закладене в сенсі твору. Коли плями кольору та ритми складаються в неоднозначну конструкцію.

Символізм більше притаманний літературним творам, але і в образотворчому мистецтві він працює активно. Це наша справжня ментальність

і символізм є справді яскравою ознакою нашої національної культурної традиції. Якщо подивитись, наприклад, на унікальний феномен українського бароко, як воно виглядає з точки зору загально композиційних побудов епохи просвітництва, неважко відмітити асиметричність рослинних орнаментів, які складаються в живе мерехтливе полотно. В роботах геніальної української мисткині Марії Приймаченко теж цілком очевидно прослідковується ретельний відбір символів, якими вона щедро наповнює свої твори, свідомо впливаючи на глядача.

Глибоким символізмом просякнутий український живопис парсуни XVII століття. Якщо порівнювати з найвидатнішими зразками живопису Європи того часу ми побачимо, що парсуна вигідно виділяється серед них саме завдяки глибокому символізму, який закладений в стилістику цих творів.

«Маруся Чурай» Ліни Костенко – яскравий приклад складної символічної побудови твору. Спроба висловлення, або зображувального віддзеркалення фабули цієї поеми, має на меті переосмислення і з'ясування символізму як магістрального напрямку в українському мистецтві, його перспективу розвитку і його минуле.